

ა.შ.შ.-ის კომუნალური რეგულირების კომისიების ნაციონალური ასოციაცია
ენერჯეტიკის მარეგულირებელი პარტნიორული პროგრამა

პარტნიორობა

საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელ ეროვნულ
კომისიასა

და

ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭოს

შორის

მეორე ღონისძიება პარტნიორობის ფარგლებში – საბოლოო დღის წესრიგი: 2008
წლის 3 დეკემბერი

დაფინანსებულია

ა.შ.შ.-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მიერ (USAID)

2008 წლის 15-18 დეკემბერი
მონპელიე, ვერმონტი

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

მონაწილეთა სია

საქართველო

საქართველის ენერჯეტიკისა და
წყალმომარაგების ეროვნული კომისია
(სემეკი)

<http://www.gnerc.org>

პატივცემული გურამ ჩალაგაშვილი, *თავმჯდომარე*
პატივცემული ირმა კავთარაძე, *კომისიონერი*
გიორგი იოსებაშვილი, *სატარიფო დეპარტამენტის*
უფროსი

გონა შონია, *მეთოდოლოგიის განყოფილებას*
უფროსი

გულნარა ბედოშვილი, *გაზის ფასების*
განყოფილება

გიორგი ჭახნაშვილი, *ადმინისტრაციული დირექტორი*

ამერიკის შეერთებული შტატები

ვერმონტის კომუნალური მომსახურების
საბჭო

<http://www.state.vt.us/psb>

პატივცემული ჯეიმს ვოლცი, *თავმჯდომარე*
პატივცემული დევიდ ქოენი, *კომისიონერი*
პატივცემული ჯონ ბურქი, *კომისიონერი*
ქურთ ჯეისონი, *გენერალური იურისტი*
რაილი ელენი, *საწარმოთა ანალიტიკოსი*
ჯორჯ იანგი, *დირექტორი პოლიტიკის*
დარგში

ჯუნ თირნი, *იურისტი*

ენ ბიშოფი, *უფროსი ეკონომისტი*
რონ ბერნსი, *დირექტორი საწარმოთა*
ფინანსების და ეკონომიკის დარგში,
კომუნალური მომსახურების
დეპარტამენტი

ერიკ ბლათი, *განყოფილების უფროსი,*
საინჟინრო და ფინანსური მომსახურება,
ვერმონტის ბუნებრივი რესურსების
სააგენტო

მარკ ტეიქსეირა, *ვერმონტის გაზის*
კომპანია, ვიცე-პრეზიდენტი
ექსპლუატაციის დარგში

კომუნალური რეგულირების კომისიების
ნაციონალური ასოციაცია (NARUC)

<http://www.naruc.org>

ქრის მაჰოუნი, *პროგრამის ოფიცერი*

თარჯიმნები

ია მეურმიშვილი

მარინა სამხარაძე

მიზანი

ეს გახლავთ პარტნიორული საქმიანობის დონისძიებების რიგში მეორე შეკრება, რომელიც იმართება საქართველოს ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელ ეროვნულ კომისიასა (სემეკ) და ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭოს შორის გამოცდილებისა და ინფორმაციის ურთიერთგაცვლის ფორმით, მარეგულირებელი პრაქტიკის გაუმჯობესებისა და ორ პარტნიორ ორგანიზაციას შორის მდგრადი ურთიერთობების ჩამოყალიბების ხელშეწყობის მიზნით. აღნიშნული მარეგულირებელი სინერგიების მიზანია ისეთი ჩარხის შექმნა, რომლის ფარგლებში ა.შ.შ.-ის კონკრეტული საჯარო კომუნალური კომისია ინდივიდუალურ ენერჯეტიკის მარეგულირებელ უწყებასთან მუშაობს, მისი ინსტიტუციონალური და გადაწყვეტილების მიღების კომპეტენციების განვითარებაზე საბაზრო რეგულირების დარგში. ამ დონისძიების დროს განიხილება კონკრეტული საკითხები, რომელთა განსაზღვრაც წინა შეხვედრის დასრულებისას მოხდა. პარტნიორები განიხილავენ ტარიფების საქმეებს, ბუნებრივი გაზის სექტორში დანაკარგების თავიდან აცილების, ტარიფების დიზაინის, ეფექტურობის გაუმჯობესების და მოთხოვნაზე რეაგირების საკითხებს, ტარიფების განსაზღვრის ალტერნატიულ მეთოდოლოგიებს და აქტივების ამორტიზაციის საკითხებს. ამას გარდა, *სემეკის* თანამშრომლები ეწვევიან სხვადასხვა ობიექტებს, რათა ადგილზე განიხილონ საწარმოთა რეგულირების სხვადასხვა ასპექტები.

დღის წესრიგი

შაბათი, 13 დეკემბერი

სემეკის წარმომადგენლების მიემგზავრებიან თბილისიდან და ჩადიან ბურლინგტონში ქრის მაპოუნი (NARUC) მიემგზავრება უოშინგტონიდან და ჩადის ბურლინგტონში. *სემეკის*/NARUC-ის წარმომადგენლების გადაყვანა მონაპელიეში, სასტუმრო “ქეფითოლ პლაზა ოთელში” დაბინავება

კვირა, 14 დეკემბერი – აკლიმატიზაციის დღე – პროგრამა განსახილველია

აკლიმატიზაციის დღე (ექსკურსია)
მისასალმებელი სადილი
ქართველი თარჯიმნების ჩამოსვლა, კომუნალური მომსახურების ბიუროს ოფისში სათარჯიმნო აღჭურვილობის დამონტაჟება; ოფისი განლაგებულია სასტუმროს გვერდით.

ორშაბათი, 15 დეკემბერი – 1-ლი დღე

დღის საკითხები: სიახლეები მერეგულირებელი ორგანოებისაგან; ტარიფების შემუშავება; მოთხოვნაზე რეაგირება

საუზმე სასტუმროში

- 09:00 **მისასალმებელი გამოსვლები**
კომისიონერი დევიდ ქოენი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო და NARUC-ის პირველი ვიცე-პრეზიდენტი
თავმჯდომარე გურამ ჩალაგაშვილი, სემეკი
ბ-ნი ქრის მაჰოუნი, NARUC
- 09:15 **ვერმონტელი/ქართველი წარმომადგენლების წარდგენა**
- 09:30 **სიახლეები სემეკში და უახლესი მოვლენები საქართველოს ენერჯოსექტორში**
სემეკის თავმჯდომარე ან კომისიონერი
- 10:00 **სიახლეები ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭოში და უახლესი მოვლენები ვერმონტის ენერჯოსექტორში**
კომისიონერი დევიდ ქოენი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო
- 10:30 **შესვენება ყავაზე**
- 10:45 **ტარიფების გაყოფის და სტიმულირებაზე დაფუძნებული რეგულირების პროცესი**
სემეკი
  - შეღავათიანი ტარიფების სტრუქტურა და დანიშნულება და მათი დამოკიდებულება სხვა ტარიფებთან
  - სტიმულირებაზე დაფუძნებული რეგულირების საკითხები
- 11:45 **მრგვალი მაგიდა – დილის საკითხების განხილვა**
- 12:30 **სადილი**
- 14:00 **ტარიფების გაყოფის და სტიმულირებაზე დაფუძნებული რეგულირების პროცესი**
ჯორჯ იანგი, კომუნალური მომსახურების საბჭო
  - გაყოფის ფუნქციონალური და საბუღალტრო ასპექტები
  - სტიმულირებაზე დაფუძნებული რეგულირების პრობლემები: შეღავათიანი ტარიფები
  - სტიმულირებაზე დაფუძნებული რეგულირების პრობლემები: ეკონომიკური ინვესტიციები, ენერჯოეფექტურობა, მოთხოვნის მხარის მართვა
  - შეღავათიანი ტარიფების სტრუქტურა და დანიშნულება და მათი დამოკიდებულება სხვა ტარიფებთან
  - შეღავათიანი ტარიფების დადებითი როლი ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით
- 15:00 **შესვენება ყავაზე**
- 15:15 **რეგულირება და აქტივების ამორტიზაცია**
რონ ბერნსი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების დეპარტამენტი
ჯუნ თირნი და ენ ბიშოფი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო

- პრინციპები, კოცეფციები და კომპონენტები
- საწარმოთა აქტივების მონაცემთა ბაზის შექმნა
- ამორტიზაციის განაკვეთის ელემენტები
- საექსპლუატაციო ვადების განსაზღვრა
- ფორმულები და გათვლები

- 16:30 მრგვალი მაგიდა – დღის საკითხების განხილვა
- 17:00 სამუშაო დღის დასასრული
- 18:30 მისასალმებელი ვახშამი, ადგილმდებარეობა დასადგენია

სამშაბათი, 16 დეკემბერი – მე-2 დღე

დღის საკითხები: ბუნებრივი გაზი და ენერგოეფექტურობა

საუზმე სასტუმროში

- 09:00 **რეგულირების როლი ბუნებრივი გაზის სექტორში ინვესტიციების წახალისების კუთხით**
კომისიონერი ჯონ ბურკი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო
  - დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი მარეგულირებლის მნიშვნელობა
  - კონფლიქტური მარეგულირებელი სიგნალები და ინვესტორების მოლოდინები
  - ბაზრის შეფასებების და საინვესტიციო შესაძლებლობების გამჭვირვალობა

- 09:30 **საინვესტიციო ბარიერები ახალ ინფრასტრუქტურაში: საქართველოს გადმოსახედიდან**
სემეკი
  - არსებული პოლიტიკების და ნორმატივების გამოყენებადობა
  - ხელმისაწვდომი კაპიტალის ნაკლებობა (კრედიტუნარიანობა, დაფინანსების პირობები, დაბალი განფასება, უკუგების განაკვეთების დეფიციტი და ა.შ.)
  - მიწოდების არსებული სისტემის არაადეკვატურობა და გაუმჯობესება
  - სტიმულირების სტრუქტურები (გრძელვადიანი კონტრაქტები მომხმარებლის ეკონომიკური რისკების გათვალისწინებით)

- 10:30 **შესვენება ყავაზე**

- 10:45 მრგვალი მაგიდა – დღის საკითხების განხილვა

- 11:45 **სადილი**

- 13:00 **მონიტორინგი ბუნებრივი გაზის სექტორში**
სემეკი
  - ტრანსპორტირების და განწილების უსაფრთხოების წესების და ნორმატივების შემუშავება

- მომსახურების მიწოდების ხარისხის ეფექტური და ეფექტიანი მონიტორინგის საქმიანობის ხარისხის ნიშნულების განსაზღვრა
- საწარმოთა ტექნიკური და საექსპლუატაციო ეფექტურობის და სანდოობის გაზომვა და ანალიზი
- მომხმარებელთა მონაცემების თვალყურის დევნება მომსახურების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით
- მომსახურების ხარისხის მავნებლები
- შესაბამისობის და კანონდარსრულების უზრუნველყოფის საშუალებები

14:00 შესვენება ყავაზე

14:15 დანაკარგების თავიდან აცილება ბუნებრივი გაზის სექტორში

მარქ თეიქსეირა, “ვერმონტ გეზი”

- მომსახურების სტანდარტები კერძო კომპანიებისთვის
- მომსახურების მონიტორინგის და კანონდარსრულების დეპარტამენტის ფუნქციები
- მილსადენების ინტეგრულობის მართვა
- განმანაწილებელი მილსადენების უსაფრთხოების, უშიშროების და ზედამხედველობის საკითხები
- სარქველები და მარეგულრებელი მოწყობილობები
- დაზიანების პრევენცია
- გაჟონვების მართვა, გამოძიება და მონაცემებზე ანგარიშგება
- ახალი მიერთებები და შეჩერება
- გაწმენდა
- მილსადენების დეფექტოსკოპია
- საზოგადოების ცნობიერება

15:45 ენერგოეფექტურობის დაფინანსება რეგულირებულ და რესტრუქტურირებულ ბაზრებზე

თაემჯდომარე ჯეიმს ვოლცი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების

საბჭო

- ტარიფების დიზაინი და ენერგოეფექტურობა
- ენერგოეფექტურობის რესურსების სტანდარტები
- სისტემური სარგებლის ფონდი, კრედიტების სიმძლავრეებზე და დაფინანსების სხვა მექანიზმები

16:30 მრგვალი მაგიდა – დღის საკითხების განხილვე

16:45 სამუშაო დღის დასასრული

17:00 მიღება მონპელიეს რატუშის “სიდარ ქრიქის” დარბაზში

19:00 მიღების დასასრული; გახშამის ორგანიზება თავად მონაწილეებს ეკისრებათ

ოთხშაბათი, 17 დეკემბერი – მე-3 დღე

დღის საკითხები: ტარიფების დაყოფა; აქტივების ამორტიზაცია, საწარმოების ბუღალტერია

- 09:00 ტარიფების რეგულირება საქართველოში დატეხილი ევროპის
სემეკი
- ფასების/ტარიფების შესწავლა
  - მარეგულირებელი ინსტრუმენტები და საშუალებები
  - სატარიფო საქმეების საინფორმაციო პრეცედენტები და მართვა
- 09:30 ტარიფების რეგულირება ვერმონტში, შესავალი და სემინარი ვერმონტის
სატარიფო საქმეებზე, ნაწილი I: შემოსავლებზე მოთხოვნების შემუშავება
ქურთ ჯეისონი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო
- 10:30 შესვენება ყავაზე
- 10:45 სემინარი ვერმონტის სატარიფო საქმეებზე, ნაწილი II: ხარჯების
გადანაწილება და ტარიფების დიზაინის შემუშავება
რაილი ელენი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო
- ფუნქციონალიზაცია, კლასიფიკაცია, გადანაწილება
  - ფასწარმოქმნა: გადასახადები და სუბსიდიები
  - მარგინალური, შესაძლებლობებზე დაფუძნებული და საბაზრო
ფასწარმოქმნა
  - გადანაწილების ფაქტორების მაგალითები
  - პრინციპები განვითარებადი ქვეყნებისათვის
- 11:45 მრგვალი მაგიდა – ტარიფების რეგულირების და სატარიფო საქმის
სემინარის საკითხების განხილვა
- 12:30 სადილი
- 13:30 წყლის მოხმარების რეგულირება: საქართველოს გადმოსახედიდან
სემეკი
- წყლის რეგულირების სფეროში *სემეკის* საქმიანობის მიმოხილვა
  - რეგულირების მოთხოვნები (შემოწმება, წყაროების დაცვა, ნებართვები)
  - ეკონომიკური საკითხები წყლის რეგულირებაში
- 14:30 წყლის ხარისხის რეგულირება ვერმონტში
ერიკ ბლეთი, *განყოფილების უფროსი, საინჟინრო და ფინანსური
სამსახური, ვერმონტის ბუნებრივი რესურსების სააგენტო*
- 15:30 შესვენება ყავაზე
- 15:45 ენერჯო ბაზრები და მოთხოვნაზე რეაგირება
რაილი ელენი, ვერმონტის კომუნალური მომსახურების საბჭო
- 16:45 მრგვალი მაგიდა – საბუღალტრო და აქტივების ამორტიზაციის
საკითხების განხილვა
- 17:00 სამუშაო დღის დასასრული
- 17:30 გამოსამშვიდობებელი ვახშამი “Sarducci”-ში

ხუთშაბათი, 18 დეკემბერი – მე-4 დღე

დღის საკითხები: ობიექტების მონახულება, წყლის ხარისხის რეგულირება

- 8:30 სასტუმროდან გასვლა “შამპლენის წყლის რაიონში”
- 9:30 “შამპლენის წყლის რაიონის” მონახულება
- 11:30 “ეფიშენსი ვერმონტის” მონახულება და სადილი
- 13:00 “ექო სენტერის” მონახულება
- 14:30 “მაქნილის” მონახულება
- 15:30 ვიზიტი “გრინ მაუნთინ ფაუნდაციის ქორფორეიშენის” ობიექტზე
- 17:30 მიღება “ფიაჰაუს გელერიში”
- 19:00 მიღების დასასრული; გახშამის ორგანიზება თავად მონაწილეებს ეკისრებათ

პარასკევი, 19 დეკემბერი – მე-5 დღე

სემეკის და NARUC-ის თანამშრომლები მიემგზავრებიან ვერმონტიდან